

T.C.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 3.11.2025
Sayı: 1480

10/3331

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstihdam yaratmayan bir büyüme modelinin sürdürülebilir olmadığı gerçeğinden hareketle, Türkiye'de işsizliğin nedenlerinin, sonuçlarının ve çözüm yollarının tüm yönleriyle araştırılması; ekonomik, sosyal ve hukuki boyutlarıyla değerlendirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Av. Dr. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

Burhanettin ÖZÜT
Adana M.

Mebrur İLHAN
Kırşehir M.

Can ARIK
Tekirdağ Milletvekili

Özkan KİS
Mersin M.

Ar. Aliye ÇELİK
Antalya M.

Ali KARAOBA
İzmir M.

Dr. Aygün YANAR
Ankara M.

Vedat GÜNDÜZ
Kırklareli M.

Aliye TİMİŞ ERDOĞAN
Ankara M.

Zeynel ENRİ
Zeynel

Bekir Başerler
Meydan M.

Mehmet Korkmaz
Kocaeli

Cemal ENGİNYURT
İstanbul

GEREKÇE

Türkiye'de işsizlik oranları uzun yıllardır yapısal bir sorun haline gelmiş, ekonomik krizlerin, gelir eşitsizliğinin ve yoksulluğun en belirgin yansıması olarak toplumun her kesimini derinden etkilemiştir. Resmî istatistikler, işsizlik oranlarında dönemsel azalışlar gösterse de geniş tanımlı işsizlik, özellikle gençler, kadınlar ve üniversite mezunları arasında alarm verici boyutlara ulaşmıştır.

Ekonomik büyümenin istihdama yansımadağı, üretimden kopmuş bir ekonomik yapının giderek derinleştiği bir dönemde, işsizlik artık yalnızca ekonomik bir gösterge değil, toplumsal huzur, refah ve güvenliğin temelini sarsan bir mesele haline gelmiştir. Özellikle Diyarbakır ve benzeri yüksek genç nüfus oranına sahip illerde, işsizlik oranlarının ülke ortalamasının çok üzerinde seyretmesi, bölgesel eşitsizlikleri derinleştirmekte ve göçü zorunlu hale getirmektedir.

Genç nüfusun önemli bir bölümü eğitimi tamamladıktan sonra istihdam alanı bulamamakta, nitelikli işgücü ya atıl kalmakta ya da yurt dışına yönelmektedir. Kadınlar açısından ise durum daha ağır seyretmekte; ev içi emeğin görünmezliği ve işgücüne katılım oranlarının düşüklüğü, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini büyütmektedir. Kamu istihdamının daralması, özel sektör yatırımlarının azalması, kayıt dışı çalışmanın yaygınlaşması ve istihdam teşviklerinin etkin izlenmemesi, sorunun derinleşmesine neden olmaktadır.

İşsizlik, ekonomik boyutunun ötesinde, toplumsal adalet ve insan onuru ile doğrudan ilişkilidir. Uzun süre işsiz kalan yurttaşların psikolojik yıpranma yaşaması, sosyal yardımlara bağımlı hale gelmesi, aile içi çatışmaların artması ve toplumla bağlarının zayıflaması gibi sonuçlar, sosyal yapıyı olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu tablo karşısında, Türkiye'de işsizlikle mücadele politikalarının yeniden ele alınması, mevcut teşvik ve destek sistemlerinin etkinliğinin denetlenmesi, mesleki eğitim ve üretim temelli istihdam stratejilerinin geliştirilmesi, bölgesel kalkınma farklarının azaltılması, kayıt dışı istihdamla mücadele mekanizmalarının güçlendirilmesi ve işsizlik sigortası sisteminin kapsayıcılığının artırılması yönünde yapısal adımların atılması gerekmektedir.

Türkiye ekonomisi son yıllarda büyüme rakamlarıyla öne çıkarılmaya çalışılsa da bu büyümenin istihdama yansıma oranı son derece düşüktür. İşsizlik, özellikle gençler ve kadınlar arasında kalıcı bir sorun haline gelmiş, üretimden uzaklaşan ekonomi, geçici çözümlerle ayakta tutulmaya çalışılmıştır.

İşsizlik oranlarının yüksekliği, ekonomik bir zayıflık göstergesi olmanın ötesinde, sosyal adalet, fırsat eşitliği ve toplumsal barış açısından da ciddi bir tehdittir. Geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 25'leri aşarken, iş bulma umudunu kaybeden yüz binlerce yurttaş artık iş aramaktan vazgeçmiştir. Bu tablo, özellikle gençler arasında geleceğe dair umutsuzluk, sosyal kopuş ve beyin göçünü hızlandırmıştır.

Kamu istihdamında liyakat ilkesinin zayıflaması, özel sektör yatırımlarının azalması, bölgesel kalkınma politikalarının yetersizliği ve istihdam yaratmayan teşvik mekanizmaları, işsizliğin kronikleşmesine yol açmaktadır. Özellikle Diyarbakır gibi illerde, sanayi yatırımlarının yetersizliği ve üretim altyapısının zayıflığı, genç nüfusun işsizliğini kalıcı hale getirmektedir.

İşsizlikle mücadelede kullanılan politika araçlarının etkinliği de ciddi biçimde sorgulanmaktadır. İŞKUR'un geçici istihdam programları, kalıcı çözümler üretmekten uzaktır. İşsizlik sigortasından yararlanma oranı düşüktür, kayıt dışı istihdam yaygın biçimde sürmektedir.

İstihdamın artırılması, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal bir zorunluluktur. Gençlerin üretim sürecine katılması, kadınların işgücü piyasasında yer bulması, bölgeler arası kalkınma farklarının azaltılması ve işsizlikle mücadelede adil politikaların hayata geçirilmesi, toplumun bütünlüğü ve refahı açısından hayati önemdedir.

Bu nedenle, Türkiye'de işsizliğin nedenlerini, bölgesel ve sektörel farklılıklarını, mevcut istihdam politikalarının sonuçlarını, devletin teşvik ve destek mekanizmalarının etkinliğini, işsizlikle mücadelede sürdürülebilir stratejilerin oluşturulmasını ve kamu kaynaklarının bu alanda nasıl kullanıldığını incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bir araştırma komisyonu kurulması, kamu yararı ve sosyal adalet açısından zorunludur.

1480... Sayılı Meclis Araştırma Önergelerinin İmza Çizelgesi

[illegible]